

VERSCHIJNT

Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

ABONNEMENTSPRIJS:

Voor 's Gravenhage per 3 maanden f 4.50.
Voor de overige steden des Rijks 5.50.

VRIJDAG 2 MAART.

UITGEEVER-REDACTEUR:

C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondent M. Schooneveld en Zoon,
Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau: De Grondwet.
Jan HEDDINKHUIS, n°. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIE:

Van één tot zes regels.
Voor elke regel meer.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden
worden geplaatst tegen betaling van f 1, het zegel
regt daaronder begrepen.

Verlag over de verrigtingen aangaande het Ambtsstelsel over 1853.

Het ligt in den aard der zaak, dat, na de vaststelling der wet van 28 Julij 1854 (Staatsblad no. 100) het Jaarlijks regeringsverslag de algemeene belangstelling slechts in geringe mate kan opwekken. Het stelsel hier wet brengt toch van zelf mede, dat dit verslag onvolledig blijven moet en wat het mededeelt, nog geen waarborgen van naauwkeurigheid aanbiedt. Zeker is het na het tot stand komen van de artt. 10 en 11 der wet niet te vreezen, dat men weigerachtig blijven zal, in het doen van opgaven ofschoon wij ons niet zouden verwonderen als eene of andere stijfhoofdige diakonie in dit opzigt de martelaarskroon wilde dragen; maar ook als er geene enkele weigering ondervonden werd, blijft het nogtans zeer twijfelachtig of men juiste en volledige opgaven verkrijgen zal. Wij behoeven slechts te wijzen op den inhoud der tabellen, die, bij de Resolutie van den Minister van Binnenlandsche Zaken den 8 Januarij, zijn vastgesteld en op het verschil der opgaven, die men verlangt en eerder meer beknopt en uitgebreid ontvingen zal. Waarlijk, indien de eervollediging van de zelfstandigheid en onafhankelijkheid der kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid bestaan moet, dat men zich van wege het openbaar gezag met minder inlichtingen te vreden stelt voor het lid der vereeniging ongevraagd verkrijgen is, zal men zich aan de andere zijde minder naauwgezet betoonen, om tot het doel der Regering te werken, daar men ja strafbaar is voor het weigeren van eenige opgaven, maar niet voor het plegen van onnaauwkeurigheid. Nu bleef nog één achtste deel der besturen van instellingen weigeren (914 van de 7410) niettegenstaande men volkomen vrij was welke opgaven men wilde opgeven. Wat is voor de toekomst te wachten, nadat in naam, immers bij de wet, de armenzorg aan de kerkelijke liefdadigheid is opgedragen?

Wel kan men op de hoogte blijven of de burgerlijke armenzorg vermindert en het ware welligt raadzaam dien toestand als den minst feilbaren maatstaf ter beoordeeling van den toestand van het armwezen aan te nemen; maar om de uitkomsten te leeren kennen van het diaconaal beheer en te kunnen beoordeelen, of de nieuwe armenwet beantwoordt aan hetgeen men van verwachtte, daartoe is de kans verkeken, daartoe de weg gesloten, sedert men de dwaasheid beging, een deel te nemen voor het geheel en zich te maken tot den slaaf van een volkswaan van den dag. Wij zullen onze lezers niet vermoeijen door de mededeeling van bijzonderheden, die om haren twijfelgevoel oorsprong alle belangrijkheid hebben verloren. De vlugheid, waarmede het verslag wordt medegedeeld, is de oppervlakkigheid, die het overal kenmerkt, en reeds de mindere zorg, welke daaraan wordt gegeven, en versterken de overtuiging, die de redacteur van het verslag toont te bezitten, dat men buiten staat is, een volledig verslag te kunnen leveren. Men zal zich dan ook niet durven wagen aan de openmaking bij name van de besturen, die het doen van opgaven weigerden, zoo als vroeger door de commissie uit de Tweede Kamer was in overweging gegeven. Het ligt in geenen deele op den weg der tegenwoordige rigting om de welverdiende straf van den toestand, waaraan zij hare opkomst te danken heeft, tegenwoordige Minister van Binnenlandsche Zaken te bevreeden voor die besturen; want hij acht zelfs straf van art. 11 der wet onvermogend om op de naleving van art. 10 te kunnen rekenen. Hij stelt bevestiging van een *weillende en getrouwe naleving* van de wettelijk voorschrift. Om die reden schijnt men ook te heengleden te zijn over de moeilijkheden, die Synodaal reglement op de diakonie-administratie

bij de Hervormden heeft nog gebragt en die wij niet weggenomen hebben, nu tot stand gekomen wet op het armbestuur. Integendeel, men behoeft slechts kennis te dragen van den tegenstand, dien het nieuw ontworpen synodaal reglement ondervindt, om overtuigd te worden van de onmogelijkheid, van hetgeen wel eens werd aangeprezen: *«eene regeling van armenzorg door gemeenschappelijk overleg van Kerk en Staat.»* Deze opmerkingen, evenwel, hebben ons niet teruggehouden, om het ingediend verslag met aandacht te doorloopen, en gaarne maken wij onze lezers bekend met enkele bijzonderheden, die, misschien, een betrekkelijk nut kunnen hebben.

Ten gevolge van het oprigten van nieuwe instellingen en het verbeteren van vroegere opgaven zijn er 81 instellingen meer dan in 1852 bij de Regering bekend. In 1853 bedroegen de subsidiën der gemeenten f 56,394.10 meer dan in 1852.

De opgaven betreffende de huiszittende armen loopen voor 1853 over 36 besturen minder dan voor 1852. Wat werkelijk is ontvangen en uitgegeven voor ondersteuning van behoeftigen in 1853 laat geene vergelijking toe met de opgaven over 1852; omdat daartoe zou vereischt worden eene volledige kennis van het beloop der ontvangsten en uitgaven in beide jaren der instellingen, waarvoor de opgaven over het eene of het andere der jaren niet zijn verkregen; eene kennis, die, ten gevolge der ondervonden weigering, niet te verkrijgen is. Toeneming van het getal ondersteunden en van uitgaven wegens onderstand schijnt echter te hebben plaats gehad. Zij was te voorzien. De Regering geeft daarvoor de volgende vermoedelijke redenen op, als: vrij strenge en langdurige winter in het begin en vroeg ingevallen vorst in het laatst van 1853; voorts algemeene duurte van levensmiddelen en eindelijk het heerschen der cholera asiatica.

Even als met die over 1852 het geval was, strekten de berichten van Gedeep. Staten der onderscheidene provinciën over 1853 bij de Regering ontvangen, met opzigt tot de werking der wet van 13 Augustus 1849 (Stbl. no. 39) betreffende de vreemdelingen, ten aanzien van het armwezen in het algemeen ter bevestiging der gunstige mededeeling, daaromtrent in het verslag over 1851 opgenomen.

De interpellatie van den heer Blout, omtrent onze verhouding tot het buitenland, heeft ons genoeg gedaan. Menige onzekerheid, die bestond, menige angstvallige vrees, welke zichtbaar werd, is daardoor weggenomen.

De Minister van Buitenlandsche Zaken heeft de verzekering gegeven, dat de Regering vast is gebleven en blijft bij haar besluit, om in den strijd tusschen de oorlogvoerende mogendheden de strengste onzijdigheid te bewaren, en hij vond zich ook verplicht daarbij te voegen, dat van den aanvang af tot nu toe, geene enkele der oorlogvoerende mogendheden eenige de minste impressie op de Nederlandsche Regering heeft uitgeoefend of pogingen uit te oefenen om daarvan af te wijken; maar de regten van Nederland, als neutralen Staat, zijn en blijven geëerbiedigd, gelijk ook de Nederlandsche Regering dit niet anders van den kant der oorlogvoerende mogendheden had verwacht.

Wij hopen, dat deze verklaring er toe leiden zal, om een der hoofdargumenten van de bestrijders van elke afschaffing van belasting ten eenenmale te ontzenuwen en hen gerust te stellen omtrent onze verhouding met betrekking tot den oorlogstoestand in Europa.

Na deze verklaring verwachtten wij zelfs, dat de Regering, ter verdediging van haar voorstel tot afschaffing van den accijs op het gemaal, de gerustheid, die haar bezielt, krachtig zal stellen tegenover de angstvalligheid van ministeriëlen.

De heer VAN HALL getuigde, bij diezelfde gelegenheid, dat er in den laatsten tijd in buitenlandse

couranten de meest dwaze en ongerijmde geruchten waren verspreid, die grond noch aanleiding hoegenaamd hadden.

Wij achten dit minder juist. Ook binnenlandsche couranten deelden dergelijke geruchten mede.

De vrees, dat wij onze neutraliteit niet langer zouden kunnen handhaven, werd vooral geboren uit de artikelen van de *Nederlander*, het *Goudsch Kronijkske*, Prof. VREEDE en, nu laatstelijk, van de *Amsterdamsche Courant*.

De bedoeling van den heer VAN HALL kan toch niet geweest zijn, om, implicite, te erkennen, dat hetgeen binnenlandsche couranten berigten, waarheid was. Dan zou de erkenning, de logenstraffing vernietigen.

Zeer naïf — en welligt om eigen inconsequentien te vergoelijken — roept de *Nederlander* uit: *«De correspondenten ook van de 's Gravenhaagsche Nieuwsbode zijn niet allen homogeen.»*

Dit leidt ons tot de vraag, of de redactie van de *Nederlander* — afgescheiden van politieke sympathie of antipathie — wanneer ze eens aandachtig nagaat de wijze, waarop de *Nieuwsbode*, vooral sedert den 1sten Januarij, polemiseert, niet *infra dignitatem* handelt, door zich te beroepen op handelingen van dat blad?

Wij vragen de *Nederlander*, of het ook haar niet uiterst raadselachtig is, hoe de nieuwe combinatie, waarvan het hoofd als fatsoenlijk man bekend staat, kan dullen, dat haar orgaan zich in die mate aan de welvoegelijkheid en aan het kiesch gevoel van den couranten-lezer vergrijpt, als nog nooit door eenig libel in ons Vaderland is beproefd?

Wij vragen de *Nederlander*, of zij de houding begrijpt van haren voormaligen correspondent, den hoogleeraar J. B., die zich niet schaamt artikelen te leveren aan een dagblad, waarin men *laagheden*, waarvoor onze taal te arm is om ze naar behooren te qualificeren, als bijv. *«Mijmeringen tusschen licht en donker»* (zie No. 1580), aantreft?

Wanneer de aard der polemiek van de *Nieuwsbode* ook al het natuurlijk gevolg heeft, dat ze *onschadelijk* wordt, is het toch niet een treurig verschijnsel, wanneer men een hoogleeraar aan de eerste onzer academiën ziet medewerken aan een product der periodieke drukpers, dat zich ongetwijfeld aan de *verachtning* prijs geeft?

Professor VREEDE heeft, dezer dagen, nog al van zich doen hooren. *Eerst* de beruchte profetie van NIEBUHR, daarna protest tegen Russisch-gezindheid. De Hoogleeraar duide het ons niet ten kwade, wanneer wij, ook na zijn tweede artikel, maar volstrekt niet willen aannemen, dat NIEBUHR het minste gezag als *«staatsman»* verdient; en wanneer de, overigens groote man ergens gezegd heeft: *«Stumm muss man werden bey der Frechheit womit die flachste Unwissenheit Orakel verkundet»*, hij zou, leefde hij nog, dit zeggen waarschijnlijk hebben toegepast op diegenen, die zijne *would-be*-politieke uitstapjes, in 1855 als gewichtige *«voorspellingen»* hebben willen doen doorgaan, die hem tot een tweede Madame LE NORMANT maakten.

Wanneer Professor VREEDE verklaart, volstrekt niet Russisch-gezind te zijn, dan verheugt ons die bekentenis; omdat ze pleit voor zijn beter begrip van hetgeen *regt* is. Maar wanneer de Hoogleeraar die verklaring daarop steunt, dat hij de standvastige bestrijder is geweest van *«het vernederend ontwerp van wet, onder den naam van de Russische schuld befaamd»*, dan vreezen wij, dat zijn afkeer tegen Rusland evenmin gegrond is als die bestrijding op goede grondslagen rustte.

Wat in 1852 door den Hoogleeraar is gedaan, wordt ook nu, in 1855, door hem beproefd: het voeden, namelijk, van de gedachte onder het min-deskundige

